

nje. Za pevci je nastopila tov. Stana Zemljakova s problemom ženskega vprašanja. V svojem referatu je nakazala razne strani tega vprašanja, ki kažejo dejansko stanje današnje žene. Za njo je spregovoril tov. Jenko Metod »O našem odnosu do ženskega gibanja«. Orisal je razvoj ženskega gibanja od začetka do danes ter skušal podati objektivno sliko tega gibanja s svetle in senčne strani. Ko je končal, se je vnela najbolj zanimiva in živahna debata, v katero so zlasti posegale tovarišice. Vendar do končnega zaključka debata ni privedla, kar je dokaz, da je to vprašanje težko in zamotano.

Tretji in zadnji dan je privedel zanimanje zborovalcev do vrhunca. Dopoldne je predaval tov. Jagodič Vojko o temi: »Naši pogledi za poglabljanje učitelja v milje delovnega ljudstva«. K zborovanju je prisel tudi predsednik JUU, sekcije za dravsko banovino g. Ivan Dimnik, ki je v daljšem govoru pozdravil zborovalce, jim orisal njih dejanski položaj in naglašal pomen državljanске vzgoje. Obenem je poudaril veliko skrb in zanimanje sekcije za izboljšanje bednega stanja brezposelnih abiturientov.

Popoldne je prišel na vrsto težko pričakovani referat predsednika »Odseka brezposelnih abiturientov« tov. Janeza Tomšiča. Orisal je položaj brezposelnih, naglašal njih težko socialno stanje in posledice tega stanja na duševnost brezposelnih. Poudaril je, da je odbor odseka proučil vse možnosti zaposlitve ter pokazal sadove napornega dela odborov, ki so s pomočjo statistik prišli do zaključka:

1. da je v naši banovini 3783 osnovnošolskega učiteljstva (med temi 2369 učiteljic), razredov je 3505, razrednih učiteljev pa 3384; torej manjka 121 učna oseba;

2. da je banovina dosedaj nastavila 56 učiteljev kot dnevničarje;

3. da imajo nekateri razredi po 100, 150 ali celo 200 učencev. Če se uvedejo paralele, bi dobilo mesta ca 165 učiteljev;

4. v banovini je okrog 100 učiteljev s polno službeno dobo, ti naj se upokojijo, njih mesta pa naj zavzamejo brezposelni abiturienti. Poleg tega so še doslej nezasedena nekatera mesta;

5. da ni bil še nihče nastavljen na mesta, ki jih je predpisal letošnji »budžet«.

Potemtakem je praznih mest toliko, da bi se namestila vsaj ena učiteljska generacija iz l. 1931.

Veliko polemik je že povzročilo vprašanje dobro situiranih poročenih učiteljic. Da so si bili zborovalci čisto na jasnem, je odbor izdelal statistiko poročenih učiteljic in do-

gnal, da bi prišle v poštev le 103 učiteljice, ki so poročene z dobro situiranimi (trgovci, posestniki, inženjerji, sodniki, zdravniki, častniki etc.).

Na podlagi tega je bilo na tečaju sklenjeno, da odsek ne bo zahteval upokojitev poročenih učiteljic, ker moramo iskati rešitve drugod, ne pa v svojem stanu.

Predsednik je nadalje poročal, da je odbor izdelal poslanico, ki jo bodo delegati osebno izročili g. prosvetnemu ministru in mu poročali o položaju. Prepise poslanice pa bo odbor razposlal vsem gg. ministrom, senatorjem, nadalje vsem poslancem dravske banovine in vsem poslanskim klubom v državi, da bodo v budžetni parlamentarni debati zahtevali izredne kreditne.

Odbor je poiskal stike s tovariši ostalih banovin. Iz nepopolnih statistik, ki jih je prejel je razvidno, da je v primorski banovini 30 brezposelnih, v vrbski banovini 70, v moravski banovini preko 100 ali pa še več. Iz ostalih banovin niso poslali poročil.

Ves tečaj je pokazal, da je stanje brezposelnih abiturientov sila neugodno. Vendar upamo, da bo brezposelna mladina ohranila svoj optimizem in da bo kljub neugodnim razmeram ostala zvesta sama sebi in narodu, da bo s svojim korakom v življenje pokazala svojo zrelost in sposobnost.

Kot zaključek tečaja se je vršila v soboto 21. t. m. zvečer akademija, kjer je nastopil kvartet z lepo izvajanimi točkami, dalje je nastopila tov. Milena Trostova, ki je dovršeno igrala na klavirju dve točki, Kosovelovo »Balado« je občuteno deklamiral Niko Slapar, vse poslušalce je očarala tov. Majda Lovševova s svojim petjem, nalašč za ta tečaj je tov. Jagodič spisal dramatsko sliko »Film našega življenja«, ki prikazuje pot mladega diplomirane pedagoga od dne, ko prejme diplomsko prelo deložacije, beganja za podporo, redkih svetlih trenutkov in ekstaze do spoznanja, da je rešitev le v aktivnem delu.

Tečaj sam je dosegel, da so prisotni brezposelni spoznali svoj položaj in se razgibali, da bodo v času brezposelnosti zaposlili svojo duševnost s samoizobraževanjem.

Odsek pa je dobil pobudo za nadaljnje delo. Posredoval bo na merodajnih mestih za službe in skrbel, da jih bodo prejeli predvsem najstarejši in najbolj potrebni. Skrbel bo tudi za to, da bodo izginile protekcije in pripomogel k pravični razdelitvi mest.

Obenem si je nadel nalogo, da izvede podrobno organizacijo brezposelnih, ki naj skrbje za svoje duševno izpopolnjevanje ter si obenem z združenimi močmi pribore tudi vse materialne dobrine, ki jim po pravici gredo.

Splošne vesti

— **Stoletnica gimnazije v Kragujevcu.** Letos 5. novembra je praznovala gimnazija v Kragujevcu 100 letnico svojega obstoja, ki je v teku stoletja morala pretrpeti mnoge težkoče, dokler se ni razvila v eno izmed najbolj organiziranih in najuglednejših naših gimnazij. Ko jo je knez Miloš otvoril, je rekel, da hoče, da se v njej poučujejo oni predmeti, ki se poučujejo po takih evropskih šolah. Druga učenca načrta ni bilo, ker ni bilo niti učnih knjig za razne predmete. Skrb za vse to je bila prepuščena pedagoški umetnosti in vestnosti profesorjev, ki so vse to sami izdelali. Šele l. 1838. je predpisalo ministrstvo na kneževu odredbo prvi učni načrt za to gimnazijo. Iz te gimnazije so izšli mnogi voditelji srbskega naroda in gimnazija velja še danes za prvorazreden zavod. Proslave stoletnice znamenite srednje šole se je udeležil tudi Nj. V. kralj Aleksander I. S svojo prisotnostjo pri tej proslavi je naš vladar pokazal, kako zelo ceni delovanje tega zavoda za povzdigo kulture med srbskim delom našega naroda.

† Tovarišici gospe Ivančič-Dev

Poletje je minilo, prišla je jesen. Listje odpada. Odpadel je tudi najstarejši list v Ljutomeru.

Vedno še vedrega duha, vedno blagega srca. In ko smo najmanj pričakovali, je šla od nas. Tiho, kakor je bilo tiho njeno življenje v zadnjih letih. Spoznala sem jo, ko je bila vzgojiteljica učiteljica pri ugledni rodbini Hudovernikov v Ljubljani. Že takrat sem občudovala njene pedagoške sposobnosti.

Leta 1876. je odšla v Ljutomer, kjer je učiteljela na osnovni šoli celih 40 let.

Ni bila le vzorna učiteljica. Vzgajala je tudi svoje učenke. Katere je objela z vso svojo prav materinsko ljubeznijo. Inteligentna, naobrazena, vzorna gospa se je ob strani svojega — žal prerano umrlega — so-proga navduševala za narodno probujenje. Pri vseh narodnih prireditvah je sodelovala in vcepila svojim učenkam ljubezen do naroda, ljubezen do naše lepe domovine.

Bila je pa tudi dobra, vsikdar ljubezniva tovarišica.

Njena gostoljubnost — obče znana.

Vsakdo, kdor jo je poznal, jo je vzljudil in spoštoval. — Šla si od nas, gospa Nina, brez slovesa. A me, ki si nam bila tako dobra, tako ljuba. Te ohranimo v najlepšem, najblajšem spominu. Dragi Nina, počivaj mirno v Bogu in uživaj sad svojih dobrih del!

— a.

— **Upokojitev g. Mostahiniča.** Z ukazom Nj. Vel. kralja od 9. oktobra je upokojen g. Mostahinič Anton, profesor moškega učiteljskega v Beogradu. — G. Mostahinič je bil del časa šef odseka v prosvetnem ministru, kjer se je pokazal kot vztrajen in marljiv delavec. Sedaj pa stopa v zaslužni pokoj.

— **Delovno občestvo voditeljev kmetsko-nadaljevalnih šol.** V ponedeljek 6. novembra dopoldne so imeli v Celju v okoliški šoli zborovanje učiteljev kmetsko-nadaljevalnih šol. Natančnejše poročilo sledi.

— **Nacionalne, gospodarske in socialne institucije; podpiranje.** Odl. kraljevske banske uprave. Kraljevska banska uprava z zadovoljstvom ugotavlja, da je učiteljstvo tako v mestih, posebno pa še na deželi vsestransko zaposleno z izvenskimi delom in da so tudi uspehi tega dela lepi. Sreška načelstva se vabijo, naj povsod z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirajo iniciative učiteljstva za prirejanje kmetijskih in gospodarskih tečajev za ustanavljanje Sokola ali sokol. čet, pevskih društev, čitalnic, šolskih odrov in drugih gospodarskih in socialnih institucij.

— **Vpisovanje učencev v manjšinske šole.** (Odl. kraljevske banske uprave.) Dogaja se, da vpisujejo starši iz šolskih okolišev, kjer ni manjšinskih razredov, v te razrede spadajoče otroke v manjšinske razrede sosednje šole. — Tako prešolanje pa po zakonu ni dovoljeno, saj pravi § 46. zakona o narodnih šolah v svojem 3. odstavku: V krajih, kjer so šoloobvezni otroci narodnih manjšin, ki po svojem številu ne morejo imeti pouka v materinem jeziku, morajo ti otroci hoditi v šolo z državnim učnim jezikom. Sreška načelstva naj od podrejenih šolskih upraviteljev in krajevnih šolskih odborov zahtevajo strogo izvajanje zakona. Glede vpisa otrok v manjšinske šole z ozirom na njih narodnost prejme naslov poseben ministrski odlok pod IV. No. 14470/1. V krajih, kjer je jugoslovanski živelj v manjšini, mora biti temu zajamčen pouk v materinščini. Učitelji v tem primeru dolžni poučevati v odlokih.

— **Gg. Gustav Šilih, Matija Senkovič in Ivan Tomazič so v »Učiteljskem tovarišu«** od 3. novembra 1933. »s. r.« potrdili, da so hudi na me, in ne samo na me, ampak hkratu i na vse tiste ljudi pa reči, ki so tako ali tako v zvezi z menoj. A huda volja se jim, »ak' prav uči me v revah skušnja moja«, jemlje največ od tod, da ne jezdim na njihovih konjičkih. Odgovoriti pa bi na zagrenenost in zastrupitev njihove duše ne znal prikladneje, negoli s Sprangerjevimi besedami, ko sem v uvodu k predavanjem letošnjega zimskega semestra svojim slušateljem in slušateljicam dejal: »Kot raziskovalec govorim v pojmihi in kategorijah. Toda govorim samo tistim, ki znajo vse to zopet izpremeniti v življenje, dejanje in ljubezen.«

K. Ozvald.

— **Še eno pojasnilo k Antauerjevi knjigi »Do stvarnega uka v elementarnem razredu«.** V zadnji številki »Učiteljskega tovariša« z

DAMSKI jesenski in zimski PLAŠČ,

ki vam ga dobavi

Nizka cena!

DRAGO GORUP & Co.

Nizka cena!

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 16 I.

je zadnje mode, najboljše kvalitete, prvorazredno delo.

dne 2. t. m. je med splošnimi vestmi priobčeno pojasnilo trojice odborov Slovenske šolske Matice iz Maribora v pogledu založbe zgoraj omenjene knjige. Ker tudi to pojasnilo imenuje podpisano zadruge, ki jo navaja predgovor in priporočilo same knjige, a tudi ocnjevalec v »Jutru«, češ, zakaj ni tega dela založila Učiteljska tiskarna, smo primorani, da v interesu dobrega imena naše zadruge dodajamo nastopno pojasnilo: Antauerjev rokopis smo izročili v oceno trem strokovnjakom. Vse te tri ocene so bile take, da smo morali založbo odkloniti. — V Ljubljani, dne 7. novembra 1933. — Učiteljska tiskarna v Ljubljani, r. z. z. o. z.

E. L. Gangl: Moja pot. Učiteljska tiskarna se je odločila, da natisne in založi Ganglove zbrane spise za mladino. Pred nami je prvih pet zvezkov v elegantni opremi in lepem tisku. Ilustracije je narisal prof. Saša Santel. Gangl se je mladini priljubil, zato bo rada segla po lepi zbirki, da si obogati svojo knjižnico s celokupno mladinsko literaturo svojega ljubljena. V prvi knjigi so pripovedni spisi, med drugimi: Najboljše zdravilo in Vinski brat. V drugi so povesti: Stric iz Amerike, Beraška vas, Boštjančičev dom in Logarjevi. V tretji knjigi so povesti: Zadnja pot, Po meso in moko, Pri Makovih, Zlato mesto. Povesti Kapetan Hrnjak in Tatič so v četrti knjigi. V peti knjigi so zbrane nastopne gledališke igre: Pod milim nebom, God tete Klotilde, Beli dvorec, Filozof, Materine sanje. Teh pet zvezkov je že izšlo in se naročnikom razpošiljajo. Do Velike noči pa izide še ostalih pet knjig. V šesti knjigi bodo zbrane gledališke igre, v sedmi in osmi bo zopet pripovedna vsebina, v deveti legende, basni, pravljice in pripovedke, v deseti pa pesmi. Vseh deset knjig bo obsegalo 100 tiskovnih pol. Cena elegantno v celo platno vezani knjigi je 42 Din. Vsej zbirki ob takojšnjem plačilu 320 Din. Zbirka pa se naroča tudi proti dvajset mesečnim obrokom po 32 Din. V polusne vezana zbirka stane 120 Din, v celo usnje vezana pa 180 Din več. Priporočamo nabavo res lepe zbirke, ki bo kras vsem šolskim in otroškim knjižnicam. Naj ne bo nobene šole, ki si ne bi naročila Zbranih Ganglovih spisov za mladino in s tem obogatila svojo knjižnico in postavila našemu Ganglu v njej lep spomenik.

— A. Mohor — Kosovska drama. Ker se bližajo državni prazniki, opozarja avtor

Izjave k sporu v organizaciji JUU

SEKCIJA JUU ZA SAVSKO BANOVINO je poslala z dopisom od 31. X. 1933. priloženi dopis s prošnjo v objavo in s pripombo, da naj se smatra kot odgovor na poziv k anketi v »Učit. tov.« z dne 26. okt. 1933. Dopis glasi:

OB AVIJEST UČITELJSKIM DRUŠTVIMA SAVSKE BANOVINE poslije sjednice glavnoga odbora JUU u Beogradu 19. i 20. oktobra 1933:

»U vezi sa ranijom obavijesti naše sekcije uprave pred nedavno održanu sjednicu glavnoga odbora Jugoslovenskoga učiteljskoga udruženja pripočuje se sada učiteljskim društvima i učiteljstvu Savske banovine, da se i na skupštinama kao i u čitavom svom društvenom radu treba pridržavati smjernica u saopćenju glavnoga odbora iz sjednice od 19. o. m., koje je dano u »Narodnoj prosvjeti« br. 17 od 22. o. m., time, da je u našu organizaciju spomenutim odlukama glavnoga odbora vraćeno potpuno redovno stanje u svim pravcima nje noga djelovanja. Dosljedno tomu neće se ni u komu slučaju sazivati izvanredna učiteljska skupština niti će se provoditi izbor novoga izvršnoga odbora od redovne skupštine Udruženja u avgustu 1934. g., kada se svršava trogodišnji period čitavoj glavnoj upravi. Ujedno se učiteljstvo upozoruje na izjavu predsjednika Udruženja Damjana Rašića u istom staleškom listu br. 18 od danas, kojom je naposljetku potpuno utvrđeno, da pretsjednik na ovogodišnjoj skupštini u Ljubljani nije ničim i nikako povrijedio ili dijelio učiteljstvo jugoslovenskih krajeva u pogledu nacionalnoga shvaćanja odnosno opredeljenja. Sve ovome protivne vijesti ne odgovaraju pravom stanju stvari, svojevoljne su i nisu niukoliko mjerodavne.«

Uz ovo saopćenje prilaže Vam se ujedno kominike iz spomenute sjednice glavnoga odbora (glej »Uč. tov.« št. 12 z dne 26. X. 1933), u potpunom tekstu, a tako i tačan tekst iz govora pretsjednika Damjana Rašića na skupšti-

»Kosovske drame« cenjena šol. upraviteljstva, da ima še nekaj zaloge. Naroča se pri avtorju Maribor, Ob jarku 6, ter stane komad 5 Din. Mnogo upraviteljev pa je že v preteklem šol. letu igrice naročilo in prejelo, a še ne plačalo. Naprošajo se, da malenkostno vsoto čim prej poravnajo.

Osebnе zadeve

— **Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani** so bili na drž. učiteljski šoli v dneh od 20. do 28. oktobra t. l. pod predsedstvom direktorja Nandeta Marolta. K izpitu se je oglašilo 10 kandidatov in 19 kandidatki. Izpit so položili z odličnim uspehom: Zakovšek Josip, učitelj v Sv. Križu, srez Krško; s prav dobrim uspehom: Bon Alojzija, učiteljica v Podgradu, srez Novo mesto; Levičar Marija, učiteljica v Št. Vidu, srez Litija; Pirc Milena, učiteljica v Senčurju, srez Kranj; Pizzulin Rudolf, učitelj v Vel. Laščah, srez Kočevje; Potokar Rafaela, učiteljica v Sv. Križu, srez Litija; Svetina Franciška, učiteljica v Kapelah, srez Brežice; Zlebnik Ema, učiteljica v Orehoviči, srez Novo mesto; z dobrim uspehom: Aljančič Marija, učiteljica v Trebelnem, srez Krško; Dežman Alojzija, učitelj v Gotenici, srez Kočevje; Gabrič-Iskra Marija, učiteljica v Boh. Bistrici, srez Radovljica; Kobal-Fischer Helena, Kamnik; Kraje Justina, učiteljica pri Sv. Antonu, srez Brežice; Kramar Fran, učitelj na Blanci, srez Brežice; Majnik Anton, učitelj v Žvirčah, srez Novo mesto; Rihar Rozalija, učiteljica pri Sv. Miklavžu, srez Laško; Skalamera Neda, učiteljica v Brigi, srez Kočevje in Zazula Pavla, učiteljica na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih, srez Logatec. Reprobiranih je bilo 5 kandidatov in 6 kandidatki. Istočasno pa je položila Zirkelbach Ljubica, otroška vrtarica v Št. Vidu nad Ljubljano, praktični vrtarski izpit z dobrim uspehom. — Ravnateljstvo drž. učiteljske šole v Ljubljani. Direktor: N. Marolt.

— **Napredovali so:** Bežjak Justina, zabiljila v Ptuj v IX. skupino; v VIII. skupino: Vižintin Rudolf, učitelj iz Sv. Jurja v Sl. gor.; Prešeren Vida, učiteljica iz Banjalo; Puppis Alojzija iz Nedelice; Potočnik Pavla iz Donačke gore; Kocuvan Milan iz Dobja; Parfaut Barbara iz Vidonovec; Poznik Ana iz Ptuja; Poberaj Viktorija iz Smartna ob Paki.

ni u Ljubljani (gl. »Uč. tov.« št. 6 dne 14. IX. in »Uč. tov.« št. 13 z dne 2. IX. 1933), u avgustu, iz koga se nesumnjivo vidi, da je opozicija taj pasus njegova govora poslije ljubljanske skupštine iskrivila i prikazivala u skroz protivnom značenju, dok ono što je zaista pretsjednik Rašić rekao u pogledu jugoslovenske nacionalne ideologije može s punom savjesti da potpiše svaki učitelj i učiteljica s područja naše sekcije.

Skrećemo pažnju svima društvima, da na daljim svojim jesenskim skupštinama o. g. postupe isključivo vođeni razlozima i stalnom brigom ogromne većine glavnoga odbora (faktično stanje u čitavom glavnom odboru sada je u omjeru tačno 27 članova većine prema 9 članova opozicije, koji su izjavili, da će se apstinirati od rada), i da se nikako niko ne daje navesti na sklizav put »izjava nepovjerenja« izvršnom odboru, prvo s toga, što učiteljstvo i organizacija u Savskoj banovini ne samo da nemaju nikakvih povoda za to, nego, naprotiv, imadu mnogo razloga za puno povjerenje i zahvalnost centralnoj upravi na čelu s pretsjednikom Rašićem za svu njihovu brigu i prijateljstvo prema nama, i drugo, što takve izjave ne bi bile niukoliko ni ozbiljne obzirom na spomenute odluke glavnoga odbora, kojima su sva preporna pitanja u Udruženju riješena tako, da će konačno o njima odlučiti jedino redovna skupščina Udruženja, i niko drugi.

Jednako upozoravamo sva naša društva, da ne povjeravaju ni izjavama, ni pisanju u listovima kao ni nikojim drugim sretstvima opozicije, jer sve to u najvećoj većini niti odgovara istini u pogledu navoda, niti može da doprine sredivanju prilika u Udruženju, pogotovo, kada bi, da se postupilo u glavnom odboru prema predlogu opozicije, naša organizacija došla u položaj, da se u njoj uvede iznimno stanje, protivno kako pravilima i poslovniku tako i svim dobrosrvaćenim interesima našega reda i organizacije, a što se nije dogodilo još nikada dosad.

Ovom prilikom moramo, nažalost i protivno našem shvaćanju i osjećanju, da naglasimo karakterističnu činjenicu, da je naša opozicija u glavnom odboru, — koja je, uostalom, sada u glavnu našu upravu došla prvput, s novim ljudima, — nastojala da bilo kojim načinom razbije slogu i poredak u našim redovima ovde, a pod firmom neke nove staleške »ljubavi i mira« dok sama opozicija udanred postavljeno svaog ultimatumu nije htjela da odstupi ni za najmanju sitnicu, pa sva odgovornost za njihovo odvajanje i pada isključivo na njih. Još treba istaknuti, da, prvo, ne stoji da je učiteljstvo banovina Vardarske, Moravske i Zetske jednodušno u »osudi« pretsjednika Rašića, nego smo se uvjerali, da današnja momentana opozicija Rašićeva imade